N°. 46. Donderdag 13 November 1913. 13de Jaargang.

Het Koloniaal Weekblad

Orgaan der Vereeniging

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang."

Abonnementsprijs per jaar:

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling . f 2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland . . . . „ 4.—
Afzonderlijke nummers . . . . „ 0.05

Prijs der Advertentiën:

Per vakje . . . . f 2.—
Bij contract reductie.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, *51 Verhulststraat.*
Voor *Advertentiën* tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO", AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, *Telefoon 4424*, beiden DEN HAAG.

Onze Koloniale Weermacht.

Het „Rapport" van de Staatscommissie voor de verdediging van Nederlandsch-Indië.

XV.

Thans overgaande tot eene beschouwing van de permanente verdedigingswerken, die ten dienste zullen moeten staan om land- en zeemacht in staat te stellen den strijd tegen den B.V. met kans op goeden uitslag op te nemen, acht de Staatscommissie het voor een gemakkelijk overzicht gewenscht elk der plaatsen, welke in haar stelsel van permanente verdedigingswerken behooren te worden voorzien, afzonderlijk te behandelen.

1. Tandjong-Priok.

Ter verdediging van de haven van Tandjong-Priok kan thans slechts worden beschikt over een licht bewapend verdedigingswerk op den Javawal. Wordt Tandjong-Priok overeenkomstig het voorstel der Staatscommissie bestemd om te worden ingericht als vlootbasis, dan is het duidelijk, dat voor de verdediging van deze haven met het bestaande werk niet kan worden volstaan, doch dat voor dat doel de oprichting van meerdere kostbare werken zal worden gevorderd.

Om toch te kunnen beantwoorden aan de eischen, welke aan de maritieme operatiebasis moeten worden gesteld, is in de eerste plaats noodig dat Tandjong-Priok aan de zeezijde wordt omgeven door een kring van krachtige verdedigingswerken, in zoodanig aantal en derwijze bewapend, dat eene vijandelijke vloot op grooten afstand van de haven kan worden gehouden.

Het komt gewenscht voor de hierbedoelde werken in de baai van Batavia zoover mogelijk naar de buiten- (Noord-) zijde aan te leggen. Wel is waar verkrijgt dan de door hen gevormde kring een grooteren omtrek dan bij eene meer binnenwaartsche ligging der werken het geval zou zijn, doch terwijl in het laatste geval niettemin een gelijk aantal werken zou worden vereischt, zijn aan de buitenwaartsche ligging de volgende voordeelen verbonden:

1e. het Marine-etablissement wordt afdoende beveiligd tegen eene beschieting uit zee, zelfs wanneer in de toekomst zwaarder geschut op de schepen mocht worden aangewend dan thans het geval is;

2e. de nauwe blokkade van de basis wordt moeilijker;

3e. de gelegenheid voor de eigen vloot om in elke gewenschte formatie uit te breken, wordt gunstiger;

4e. aan den vijand wordt het voordeel onthouden, hetwelk bij een actie tegen de vlootbasis voor hem ongetwijfeld gelegen zou zijn in het bezit van de talrijke eilandjes aan de Westzijde der baai.

In verband met het voorgaande wordt het noodig geacht over te gaan tot de oprichting van een geheel naar eisch bewapend pantserfort op elk der eilanden Haarlem en Edam. Door deze beide forten op pl.m. 10 K.M. van elkaar verwijderd, zullen de toegangen tot Tandjong-Priok uit N. en N.-W. richting voor groote schepen afdoende worden afgesloten.

Ter afsluiting van den toegang uit N.-O. richting heeft men de keuze tusschen:

a. den aanleg van een pantserfort op of nabij den vasten wal aan de Oostzijde van de baai van Batavia;

b. den aanleg van een dergelijk werk in die baai op circa 10 K.M. afstand in O.Z.O. richting van het fort Edam;

c. den aanleg van een fort in meer Zuidelijke richting op de St. Nicolaas-droogte;

d. den aanleg van een drijvende gepantserde batterij op de sub *b* bedoelde plaats.

De aanleg van een fort als onder *b* bedoeld, in eene waterdiepte van ten minste 10 vaam bij laag water en op modderigen bodem, zal zulke enorme, zelfs niet bij benadering te begrooten kosten vereischen, dat eene der andere oplossingen zal moeten worden gekozen. Een nader plaatselijk onderzoek, vooral wat de bodemgesteldheid betreft, zal moeten uitmaken, welke dezer oplossingen de voorkeur verdient. Hier kan alleen worden aangegeven, dat de verdediging van de baai van Batavia 3 krachtige versterkingen zal vereischen; dat deze versterkingen zoo mogelijk behooren te bestaan uit forten en dat, alleen in geval van overwegende bezwaren, een der forten zal zijn te vervangen door een drijvende batterij.

De bewapening van elk der versterkingen behoort te bestaan uit 4 zware kanonnen en minstens 6 semi-automatische snelvuurkanonnen van 10.5 c.M., welk laatste aantal noodig wordt geacht om voldoende kans op uitwerking te verkrijgen op torpedo-vaartuigen, welke tot achter de fortenlinie trachten door te dringen. Wat het kaliber der zware kanonnen betreft, zou met een geschut van 30.5 c.M. L. 50 kunnen worden volstaan.

Bovendien moeten de forten voorzien zijn van grachtsbestrijking door licht snelvuurgeschut en mitrailleurs, terwijl de drijvende batterij eventueel door netten of eene op schroefpalen aan te brengen versperring afdoende tegen torpedo's behoort te worden beschermd.

Tegen pogingen des vijands om met klein materieel binnen de fortenlinie door te dringen, welke vooral des nachts zijn te duchten, behoort voorts te worden gewaakt:

a. door opstelling van minstens 2 zeer krachtige zoeklichten op elk der 3 versterkingen;

b. door het aanbrengen van mijnversperringen in de toegangen, welke echter het uitloopen van de eigen schepen niet mogen beletten;

c. door achterwaarts van die versperringen eveneens van zoeklichten voorziene en met licht snelvuurgeschut bewapende bewakingsvaartuigen (hulpkruisers) op te stellen.

Niettemin moet worden aangenomen, dat het doordringen van snelloopende torpedovaartuigen niet ten eenenmale kan worden belet, in verband waarmede nog de volgende maatregelen tot rechtstreeksche beveiliging van de haven zullen zijn te treffen:

1e. het aanbrengen van eene balkversperring in den havenmond, welke voor zooveel noodig overdag kan worden verwijderd;

2e. het maken van beschermde geschutsopstellingen op de uiteinden der havendammen.

Het bestaande werk, hiervoren bedoeld, kan, na de totstandkoming van bovengenoemde verdedigingswerken, vervallen.

Voor de verdediging van de haven aan de landzijde tegen op aanzienlijken afstand daarvan geland e legerafdeelingen kan door de daarvoor te bestemmen mobiele troepenmacht nog worden gerekend op den steun van enkele bestaande werken, welke hierna onder „Batavia" zullen worden besproken.

II. Batavia.

In de omgeving van Batavia worden thans enkele verdedigingswerken aangetroffen, die ten doel hebben aan onze mobiele troepen steun te verleenen bij de bestrijding van een vijand, die nabij Batavia mocht zijn geland of wel zich van Tandjong-Priok mocht hebben meester gemaakt en tracht Bavia in bezit te nemen.

Van deze werken zouden, bij de voorgestelde inrichting van Tandjong-Priok als vlootbasis, de uitsluitend tot strandverdediging bestemde werken kunnen vervallen.

Gelet op de bestemming, welke aan elk hunner afzonderlijk is toegekend, wordt het weerstandsvermogen en ook de bewapening van al deze werken voldoende geacht.

III. Soerabaja.

Nabij Soerabaja worden thans eenige kustbatterijen aangetroffen, bovendien eenige, ten deele eerst in oorlogstijd te voltooien, verdedigingswerkjes, die ten doel hebben het doordringen van een gelanden vijand tegen te gaan.

Reeds hiervóór werd te kennen gegeven, dat voor de verdediging van Soerabaja, als hulpbasis voor de vloot, aan de zeezijde zal moeten worden volstaan met de reeds bestaande kustbatterijen, welke echter, voor zooveel noodig, van eene meer moderne bewapening zullen zijn te voorzien.

Aan het weerstandsvermogen van de kustbatterijen behoeven overigens, naar het voorkomt, geen hoogere eischen te worden gesteld dan die, aan welke zij thans voldoen.

IV. Tjilatjap.

Ter verdediging van Tjilatjap kan worden beschikt over de bestaande kustbatterij op de landtong.

V. De Bandoengsche hoogvlakte.

Ter verdediging van de verschillende accessen, welke zoo van de Noord- als van de Zuidkust naar Bandoeng voeren — de plaats, waar in oorlogstijd de zetel van het bestuur zal zijn gevestigd — worden in de Preanger Regentschappen verschillende permanente werken aangetroffen.

Daar ook in het door de Staatscommissie voorgestane stelsel van verdediging in laatste instantie op hardnekkige verdediging van den bestuurszetel wordt gerekend, behooren alle werken in de Preanger Regentschappen, die, wat weerstandsvermogen en bewapening betreft, over 't algemeen aan de aan dergelijke steunpunten met het oog op de verdediging tegen een landingsleger (zonder belegeringsgeschut) te stellen eischen voldoen — nu zij er eenmaal zijn — behouden te blijven.

VI. Sabang.

Ter verdediging van de haven van Sabang kan onder de bestaande omstandigheden worden beschikt over kustbatterijen, welke niet alleen behooren behouden te blijven, doch ook van een meer moderne bewapening te worden voorzien.

(Wordt vervolgd.)

De Indiërs-beweging.

Aan het slot van ons verslag van de vergadering op 20 October j.l. in Diligentia gehouden — „Verbannen" in het nummer van den 23en — gaven wij als onze meening te kennen, dat het besluit der Indische Regeering tot interneering van Douwes Dekker c.s. eerst ten volle zal kunnen worden beoordeeld, nadat de Minister van Koloniën in de gelegenheid zal zijn geweest volledig inlichtingen ter zake aan de Tweede Kamer te verstrekken.

Eigener beweging behoeft de Minister hiertoe niet over te gaan, ook niet ten aanzien van D. D., die, daar hij vreemde wapens heeft gedragen, geen Nederlander meer is; of Zijn Excellentie om inlichtingen zal worden gevraagd is, nu we dit schrijven, nog niet bekend. De Nieuwe Courant van Maandagavond bevatte eerst het bericht, dat de Sociaal-Democratische Kamerfractie niet voornemens zou zijn bij de behandeling van de Indische begrooting in verband met het optreden van den G.-G. in deze aangelegenheid een motie aanhangig te maken, terwijl in de tweede editie werd bericht, dat nog geen besluit te dien aanzien was genomen, daar eerst de verbannenen nog in de gelegenheid zouden worden gesteld den s.-d. Kamerleden nadere inlichtingen te geven.

Het is ons niet duidelijk, waarom het juist genoemde fraktie zou moeten zijn, die deze zaak in de Tweede Kamer ter sprake moet brengen. Wanneer de Minister van Koloniën niet zelf overgaat tot het verstrekken van inlichtingen — wat ons, de belangrijkheid dezer aangelegenheid in aanmerking genomen, al dwingt dan geen wetsbepaling, het juiste standpunt wil toeschijnen — dan zou het op den weg van elk Kamerlid liggen, om deze te vragen. Want vóór alles is het noodig, dat het volle licht over deze zaak schijne. Dat licht wordt verlangd door ieder, die belang stelt in Indië, of hij ten opzichte van de beweging der I. P. sympathiek of antipathiek is gestemd.

Eene andere vraag is het, of de S. D. A. P. de zaak van de verbannenen tot de hare zal maken en daaraan meenen wij op het oogenblik te moeten twijfelen, niettegenstaande op de vergaderingen waar D. D. sprak, het roode element nog al eens sterk naar voren drong. Die twijfel is o. i. gewettigd, omdat de koloniale specialiteit van genoemde partij, de heer Van Kol, zich meer dan eens in zéér ongunstigen zin over de I. P. en haar leider heeft uitgelaten. Wij verwijzen naar het Alg. H.blad van 25 October, waarin werd medegedeeld, dat de heer Van Kol had gesproken over eene onbekookte beweging, welke voor de rust in de koloniën gevaarlijk had kunnen worden; naar het verslag van het interview door een der redacteuren van het persbureau Vas Dias, j.l. Maandag gepubliceerd: „Onbekookt en onzinnig" wordt de actie van D. D. en de anderen aldaar gequalificeerd.

Ons oordeel over de verbanning schorten wij liever op, tot van beide zijden alle gegevens zijn verstrekt.

De verbannenen zijn hiertoe reeds overgegaan; eerst werd gepubliceerd „Ons Standpunt", verslag van de audiëntie bij den G.-G. en de brieven van D. D. aan H. M. Koningin Wilhelmina van Nederland, thans verscheen „Onze Verbanning", overdruk der officieele bescheiden, toegelicht met verslagen en commentaren.

Wat van dit al thans te zeggen, de quaestie der verbanning ter zijde latende?

Na dit alles gelezen te hebben, kwam weer de vraag boven, die ook reeds doorschemerde in ons hoofdartikel in No. 29: Maar beste menschen, wat willen jullie toch! Of liever, wat willen jullie toch anders dan dat wat de Nederlandsche Regeering wil en wat die ook door daden toont te willen?

Ge wilt de geestelijke opheffing van uw volk? Maar hoe wilt ge die anders verkrijgen dan door onderwijs? En kunt ge loochenen, dat de laatste jaren naar beste weten aan dat onderwijs is gearbeid? Ge wilt een volksvertegenwoordiging, want daarin ligt een groote opvoedende kracht, meer dan in een school! (Onze Verbanning, pag. 45). Maar zonder school toch geen menschen, die waardige leden kunnen zijn van een parlement, toch geen volk, dat zich welbewust zijn vertegenwoordigers kiest? Toch eerst het eene en dan pas het andere, en niet omgekeerd.

Een uwer erkent (pag. 55), dat het volk niet weet nog, wat een parlement is, dat ge met geen mogelijkheid onder u de menschen aan zoudt kunnen wijzen, geschikt om aan het roer der regeering te staan en bevoegd om het wel en wee van millioenen menschen te regeeren (pag. 51).

Moeten we nog rijper worden, riep D. D. in Diligentia uit, soms zóó rijp, tot we van het steeltje vallen!

Zeker, gij zijt wellicht rijp voor actief en passief stemrecht, maar met u hoevelen? Dàt is de kwestie. De I. P. telde 7000 leden, niet waar? (Ons Standpunt, pag. 35), maar wat beteekenen nu 7000 menschen onder een bevolking van meer dan dertig millioen! En die 7000, wat waren dat? Hoeveel inlanders, hoeveel Indo-Europeanen? En zoudt ge die zelf allen voor „rijp" durven verklaren?

Daarom, gelooft ge niet, dat ge gekomen zijt met wenschen waar uw volk — als geheel — nog niet rijp voor is, gelooft ge niet, dat ge beter hadt gedaan uw intellect te benutten tot geestelijke opheffing van uw volk, volgens — ik zal maar zeggen: het school-systeem?

Zoudt ge geen nuttiger werk hebben gedaan, indien ge uw volk gewezen hadt op te vervullen plichten — begrijp me wel, niet ten opzichte van die door u verfoeide Koloniale Regeering, maar ten opzichte van zichzelf — dan het voor te houden, dat het meer rechten moet zien te krijgen, rechten, waarvoor slechts enkelen er van rijp zijn ze uit te oefenen? Want zelfs onder de rijpen vervullen nog zoo héél weinigen hun plicht geheel! (Onze Verbanning, pag. 88).

Of het de snelheid is, die schrik inboezemt? (Ons Standpunt, pag. 27). Ja zeker, het is juist uw voorbarigheid, die verkeerd wordt geacht, en zoolang ge geen ander motief hebt dan dit: „dat de adelaar te verkiezen is boven de slak", zoolang zult ge niet overtuigen kunnen, dat ge goed hebt gedaan.

Geleidelijk wordt meer en meer gelegenheid tot onderwijs-nemen gegeven, naar een vast plan. Dat het om dom-houderij te doen is, zult ge toch waarlijk niet willen beweren.

Twijfelt ge er aan, dat er hier vreugde zijn zal om de ontwikkeling van uw volk? Maar hebt ge dan de juichkreet niet gehoord, waarmede Kartini's brieven zijn ontvangen?

***

Eén ding moet nog gezegd: dat het ons onbegrijpelijk is, dat iemand er toe kan overgaan een brief te publiceeren, als die door D. D. werd bekend gemaakt op pag. 103 van „Onze Verbanning". Dit is wel het sterkste staaltje van hetgeen ons in zijn optreden steeds heeft mishaagd: het zoo laten voorkomen, dat hij de mooie rol speelt.

V. D. K.

Uit de O.-I. Mail.

Op den verkeerden weg? Onder dezen titel schrijft De Javabode van 10 Oct. jl.:

Dezer dagen deelden wij mede, dat de Indische regeering de meening heeft uitgesproken, dat er zorgvuldig voor gewaakt dient te worden, dat bij de uit Nederland uit te zenden ambtenaren geen te optimistische verwachtingen worden gewekt ten aanzien van hunne vooruitzichten en de omstandigheden, waaronder zij hun taak zullen hebben te vervullen. Zij acht het gewenscht, dat omtrent onderwerpen, die niet rechtstreeks den toekomstigen ambtskring betreffen, b.v. levensstandaard en dergelijke, geen ambtelijke inlichtingen zullen worden verschaft, maar dat het Departement van Koloniën de belanghebbenden daarvoor verwijst naar met Indië bekende personen.

De N. Soer. Crt. gaat met deze opvatting der regeering niet accoord. Zij schrijft o. m.:

„Wil men de menschen in Nederland afschrikken om in Indischen staatsdienst te treden, dan kan het hierboven genoemde middel zonder twijfel met succes dienst doen. Het is waarlijk net of men ambtenaren bij bosjes kan krijgen, zooveel men maar wil; — de feiten spreken evenwel een andere taal."

De Javabode vraagt hierop:

„Wat wenscht nu de N. Soer. Crt. medegedeeld te zien? Hoe hoog de huishuren zijn te Batavia, of te Soerabaja, of te Maos, of op een buitenpost? Wat daar de eerste levensbehoeften kosten? Op hoeveel transportkosten moet worden gerekend? Hoeveel bedienden moeten worden gehouden en welke hun loonen zijn? Wat de kleermaker rekent voor een toetoepjas? Enzoovoort.

„Inlichtingen, die een kijk geven op de hier heerschende toestanden en op de levensomstandigheden in Indië, moet de candidaat-ambtenaar zich verschaffen bij oud-Indisch gasten. Er is voor hem geen andere bron. Maar die bron behoeft niet altijd onzuiver te zijn, zooals de N. Soer. Crt. vreest. Want vergissen wij ons niet, dan heeft de Vereeniging Oost en West te 's-Gravenhage een Informatie-Bureau*), waar een iegelijk alle verlangde inlichtingen kan krijgen. Wil de regeering iets meer doen, dan de candidaten voor den Indischen dienst verwijzen naar particulieren, dan zou zij hun aan-

*) Bestaat reeds eenige jaren, adres: Heulstraat 17, Den Haag. Red.-Comm.

...cht kunnen vestigen op dit bureau. En zij zou nog ...n stap verder kunnen gaan en het bureau ubsi...eeren, op voorwaarde, dat het zich geregeld op de ...ogte laat houden van Indische toestanden. Dat zou ...el beter zijn dan zelf inlichtingen geven, die niet ...ijd juist kunnen zijn en toch steeds een niet te ...rmijden officieel tintje zouden hebben."

De eerste. De afdeeling van de S a r e k a t I s l a m ... Poerwakarta heeft tot het bestuur het verzoek ge...ent om erkenning als rechtspersoon. Dit in verband ...et den door den landvoogd uitgesproken wensch, ... gelegenheid van de audiëntie, welke de G.-G. ...erleende aan het hoofdbestuur van de S. I.; dat de ...rekat Islam onafhankelijk van elkander staande ...deelingen moest oprichten, waardoor elk plaatselijk ...deelingsbestuur aansprakelijk kon worden gesteld ...oor eventueele ongeregeldheden en dat het bestuur ... leden meer in de hand kan hebben.

Chineesche invasie. Begin October jl. kwam te Priok ...n Chineesche stoomer aan met ruim drie honderd ...hineezen, die op Java werk kwamen zoeken. De ...migratie-commissie had dus druk werk.

Receptie bij den Chineeschen gezant. Ter gelegenheid van ...e verkiezing van een president hield de consul-gene...aal van China receptie in zijne woning, van welke ...elegenheid velen gebruik maakten om den heer S u ...u T c h u hunne gelukwenschen aan te bieden, ...a. de heeren Van Verre, adjudant van den G.-G., ...r. dr. Koster, lid van den R. v. I., Van Wettum, ...geerings-adviseur voor Jap. en Chin. zaken, Rijf...nijder, resident, en Canne, ass.-resident van Batavia, ...eilinga, president, en Van den Bergh, directeur van ...e Javasche Bank, tal van te Batavia gevestigde con...uls, Chineesche notabelen enz.

Hollandsch-Chineesche school. Te Tandjong-Pinang, ...oofdplaats van de residentie Riouw en Onderhoorig...eden, zal een Hollandsch-Chineesche school worden ...ebouwd. De bouwkosten, geraamd op ƒ 42.500, zijn ...eeds door de regeering toegestaan.

Eene waterkracht-concessie. Aan mejuffrouw H. M. ... van Steijn van Hensbroek is voor den tijd van ...0 jaren concessie verleend om uit de Tji Tandoei ...abij het gehucht Tjigeureung der desa Batalengsar ...n het district Idihiang, afdeeling Tasikmalaja, re...identie Preanger Regentschappen, ten hoogste 800 ...iter water per seconde af te tappen tot het drij...en van watermotoren voor het opwekken van elec...rische energie voor de verlichting van de afdee...ingshoofdplaats Tasikmalaja en voor industrieele ...oeleinden.

Moordaanslag op luit. kol. Scheepens. Naar aanlei...ing van dit drama te Segli op 10 Oct. j.l. schrijft D e J a v a b o d e o.m.:

„Deze laatste verwonding, volgende op de tal...rijke moordaanslagen op Atjeh in de laatste maan...den, geeft in sommige kringen aanleiding tot her...nieuwing van de critiek op het door Generaal ...Swart gevoerde beleid; men spreekt weer van ver...bloemen van den toestand, „liebäugeln" met de be...volking, enz. Wat is echter het geval? Vroeger ...voegde iemand, die niet tevreden was met eene rech...terlijke beslissing, dan wel redenen had zijn kam...pong te ontvlieden, zich bij de uitgewekenen, de ...d j a h a t s. Bij gebrek aan d j a h a t s gaat dat nu ...niet meer. Daarom krijgt men in den laatsten tijd ...al die moordaanslagen. Het ware natuurlijk ge...wenscht, als de Atjeher zich ineens in den toestand ...schikte, maar na een zoo langdurigen oorlog, waar...aan eeuwen van anarchie voorafgingen, is 't te ver...klaren, dat velen nog neiging voelen naar de ren...tjong te grijpen om een vermeend onrecht te wre...ken of uit het leven willen scheiden, omdat zij m a...l o e zijn. En voor den Atjeher is de fatsoenlijkste ...manier om zelfmoord te plegen: een aanval te doen ...op een b l a n d a. Een Javaan maakt maakt a m o k ...en steekt links en rechts om zich heen, de Atjeher ...kiest als slachtoffer een Europeaan. Dat dit wijst ...op niet al te innige gevoelens bij den Atjeher voor ...den b l a n d a, is onmiskenbaar, doch niemand be...weert of verwacht, dat na een zoo langdurigen ...oorlog, waarbij van onze zijde buitendien zoo dik...werf onnoodig ruw is opgetreden, de overwonnene ...zijn overwinnaar zal adoreeren; als hij maar be...rust, dan kan men voorloopig tevreden zijn en de ...moordaanslagen van de laatste maanden zijn geen ...bewijs, dat de Atjeher niet berust in den nieuwen ...toestand; het zijn spontane uitingen, geen beraam...de, wel overwogen handelingen.

De verwonding van Overste Scheepens zal zich ...vermoedelijk als volgt hebben toegedragen: recht...spraak is in handen van de hoofdenvergadering, ...onder leiding van den civiel-gezaghebber, die een ...adviseerende stem heeft oeloe balang van Tetoe. ...Overste Scheepens adviseerde aan T. B è n Ti...t e u e niet die genoegdoening te geven wegens de ...verwonding van zijn zoon, waarop T. B è n aan...spraak meende te mogen maken, en vermoedelijk is ...de hoofdenvergadering met dit advies medegegaan. ...T. Ben zal zich toen maloe gevoeld hebben en stak ...zijn rentjong in 's overstens borst.

De in het kantoor aanwezige personen, die de ...misdaad niet hadden kunnen voorkomen, trokken ...na het gebeurde hun wapens en legden den Atjeh...bees neer. Hij werd geheel getjintjangd.

De wonde, welke luit.-kol. Scheepens werd toe...gebracht, blijkt niet beslist levensgevaarlijk.

De geneesheer heeft hoop op levensbehoud.

PEST OP JAVA EN MADOERA.

Overzicht der 14-daagsche opgaven, welke officieel zijn verstrekt van de nieuwe pestgevallen en 't aantal overledenen over de laatste zes maanden.

1913.	Malang. geval-len	Malang. over-leden	Madioen. geval-len	Madioen. over-leden	Soerabaja. geval-len	Soerabaja. over-leden	Kediri. geval-len	Kediri. over-leden
7—20 Mei	174	167	34	13	8	8	12	11
21 Mei—3 Juni	250	245	12	11	8	5	10	10
4—17 Juni	273	258	11	6	14	8	10	10
18 Juni—1 Juli	197	190	9	8	9	7	18	18
2—15 Juli	258	249	9	10	5	5	84	75
16—29 Juli	244	235	27	25	10	10	97	87
30 Juli—12 Aug.	235	222	10	8	11	11	114	109
13—26 Aug.	401	386	20	20	19	19	169	151
27 Aug.—9 Sept.	375	364	24	23	15	15	148	130
10—23 Sept.	345	329	50	46	16	16	193	186
24 Sept.—7 Oct.	352	337	27	27	30	28	121	113
8—21 Oct.	341	322	36	34	25	25	66	63
22 Oct.—4 Nov.	378	353	53	35	37	38	74	67

1913.	Toeloeng-agoeng. geval-len	Toeloeng-agoeng. over-leden	Paree. geval-len	Paree. over-leden	Magetan. geval-len	Magetan. over-leden	Bangka-lan. geval-len	Bangka-lan. over-leden
7—20 Mei	20	20	14	13	—	—	—	—
21 Mei—3 Juni	44	44	14	12	—	—	—	—
4—17 Juni	28	28	14	11	14	12	—	—
18 Juni—1 Juli	22	22	9	9	9	8	—	—
2—15 Juli	21	21	10	7	21	21	—	—
16—29 Juli	12	12	13	12	61	59	—	—
30 Juli—12 Aug.	27	27	26	25	45	42	13	13
13—26 Aug.	36	36	47	43	41	36	—	—
27 Aug.—9 Sept.	20	20	33	30	57	49	2	2
10—23 Sept.	22	22	49	41	68	62	1	1
24 Sept.—7 Oct.	20	20	57	47	32	29	—	—
8—21 Oct.	29	29	33	28	23	22	—	—
22 Oct.—4 Nov.	8	8	47	42	16	13	—	—

1913.	Berbek. geval-len.	Berbek. over-leden.	Bangil. geval-len.	Bangil. over-leden.	Andere plaatsen. geval-len	Andere plaatsen. over-leden	Totaal geval-len.	Totaal over-leden.
7—20 Mei	—	—	—	—	—	—	240	232
21 Mei—3 Juni	—	—	—	—	—	—	337	327
4—17 Juni	—	—	—	—	—	—	360	333
18 Juni—1 Juli	—	—	—	—	—	—	273	262
2—15 Juli	—	—	—	—	—	—	408	388
16—29 Juli	—	—	—	—	3	3	467	443
30 Juli—12 Aug.	16	13	9	7	—	—	506	477
13—26 Aug.	31	29	4	4	—	—	768	724
27 Aug.—9 Sept.	15	16	1	1	3	2	664	652
10—23 Sept.	6	6	—	—	—	—	750	709
24 Sept.—7 Oct.	11	10	6	1	1	1	657	613
8—21 Oct.	14	8	11	6	2	2	580	539
22 Oct.—4 Nov.	7	7	18	15	2	1	640	589
Totaal in ongeveer 6 maanden							6450	6288

Suriname.

In de N. R. Ct. van 6 November — Ochtendblad B — lezen wij:

„Men seint ons d.d. heden uit Paramaribo:

De heer W. Kraan, redacteur-uitgever van De West, is met groote meerderheid tot lid van de Koloniale Staten gekozen.

Zooals onze lezers weten is er tegen den heer W. Kraan rechtsingang verleend wegens persdelict, n.l. het in zijn blad opnemen van stukken, beleedigend voor den gouverneur van Suriname. Voor dezen moet onder deze omstandigheden de verkiezing van den heer W. Kraan tot lid van de Koloniale Staten min of meer pijnlijk zijn, de candidaatstelling van den redacteur, uitgever van De West, was al een demonstratie, nog aangedikt door de toelichting in De West gegeven van de redenen, die den heer Kraan genoopt hadden de candidatuur te aanvaarden. De verkiezing is met groote meerderheid geschied: dit maakt de zaak voor baron Van Asbeck niet aangenamer. De kiezers van Suriname hebben o. i. duidelijk partij gekozen".

Naar onze meening is deze uitspraak der stembus niet duidelijk. Hebben de kiezers willen protesteeren tegen de degradatie van M r. V i s s e r, of tegen de vervolging van den heer Kraan? Wellicht brengen de te verwachten beschouwingen in de Surinaamsche bladen eenige opheldering. Ook is het van belang te weten, of de opkomst der kiezers groot was. Dat er veel opwinding was, mag men hieruit afleiden, dat de kiesvereeniging E e n d r a c h t m a a k t M a c h t, die in de laatste jaren bij de verkiezingen leiding geeft, haar candidaat de overwinning niet heeft kunnen bezorgen.

Wij vreezen, dat deze verkiezing aanleiding zal geven tot groote verdeeldheid in de Surinaamsche samenleving. Wij lezen in D e S u r i n a a m s c h e B o d e van 15 October, dat, naar de meening van het blad, het optreden van D e W e s t „gansch niet in den smaak van HET VOLK valt, maar wel ont-

stemming en groote verdeeldheid in de kolonie bewerkstelligt". Reeds wordt er door De Surinaamsche Bode gezinspeeld op eene protestmeeting, om het bewijs te leveren, dat De West niet de gansche bevolking achter zich heeft. „Want werkelijk — vervolgt het blad — heeft gouverneur Baron van Asbeck een bijzondere plaats in het hart van HET VOLK veroverd. 't Volk begint te denken, dat die redactie (van De West) dien gouverneur zoo gauw mogelijk wil weg hebben, omreden Z. Exc. het volk een goed hart toedraagt, omreden de protectors of broodgevers van De West zulks niet dulden".

Ieder, die Suriname kent, weet, dat deze manier van verdacht maken bij „het volk" inslaat; gelukt het den gouverneur de rol te laten spelen van beschermer van „het volk", dan zou men kunnen beleven, dat l'histoire se répète. Een ondoordachte handeling van het bestuur kan onder de gegeven omstandigheden heillooze gevolgen voor de kolonie hebben.

De regeering houde zich voor gewaarschuwd!

***

Onder het hoofd Pisangs van Suriname lezen wij in de N. R. Ct. van 6 November — Avondblad C:

„Wij hebben reeds in een andere rubriek medegedeeld, dat de Imataka, voor zijn derde reis van Paramaribo, met bananen als lading, Rotterdam als haven van lossing zou worden aangewezen. De Imataka, een schip met een laadvermogen van pl.m. 22.000 bossen, is hier nu aangekomen.

Men had de vriendelijkheid, omdat het hier de eerste zending bananen van beteekenis uit Suriname rechtstreeks naar hier betrof, ons eenige handen pisangs ex Imataka toe te zenden. Wij kunnen verklaren, dat de mooie vruchten er uitstekend uitzien, het waren kloeke, mooi gele pisangs, die, ook wat smaak betreft, goed voldoen".

***

Niet lang geleden hadden wij het over de déportés, die uit Fransch-Guiana naar Suriname vluchten. In verband daarmede het volgende uitknipsel uit de N. R. Ct. van 3 November:

„In antwoord op een vraag van het Kamerlid Grodet, afgevaardigde voor Guyana, heeft de minister van koloniën in het Journal Officiel cijfers medegedeeld omtrent het aantal misdadigers, dat, tot dwangarbeid veroordeeld, zijn straf aan het ondergaan is; omtrent het aantal veroordeelden, dat ontsnapt is; omtrent het aantal ontsnapten, dat weer gepakt is in Fransch-Guyana of in Nederlandsch- of Engelsch-Guyana. Op 1 Januari 1910 bedroeg het aantal tot dwangarbeid veroordeelde misdadigers, die bezig waren hun straf te ondergaan: 4398, van wie er 596 ontsnapt zijn. Van dezen zijn er 441 weer gepakt in Fransch-Guyana en 34 op Nederlandsch of Engelsch gebied.

In 1911 zijn er op 4271 dwangarbeiders 785 gevlucht, van wie er 553 in Fransch-Guyana en 41 in Nederlandsch- of Engelsch-Guyana gepakt zijn.

In 1912 zijn er 704 dwangarbeiders van de 4227 ontsnapt. Daarvan zijn er 521 in Fransch-Guyana, en 57 in Nederlandsch- of Engelsch-Guyana gepakt. In drie jaar zijn er dus 438 dwangarbeiders ontsnapt en niet teruggevonden".

***

Nog een uitknipsel uit de N. R. Ct.:

„Onlangs hebben wij uit de Lancet een bericht overgenomen, volgens hetwelk op de Filippijnen chalmogra-olie met goed gevolg bij melaatschheid was toegepast. Ook in Nederlandsch-Indië worden nu met dit, aan de Japanners sedert lang bekende, middel proeven genomen. De Deli Ct. meldt er het volgende over:

Een door den eerstaanwezend officier van gezondheid te Medan ingesteld onderzoek naar de resultaten van de behandeling van een 40-tal leprozen van het asyl te Lao Simono (Karolanden) met chalmogra-olie, die tot dat doel naar een temporaire leprozeninrichting bij Kaban Djahe waren overgebracht, had tot uitslag, dat het algemeen voorkomen der lijders veel verbeterd was en dat deze veel verlichting der pijnen als gevolg van de behandeling hadden ondervonden.

Daarom zal de toediening van het middel aan alle verpleegden en wel ploegsgewijze worden voortgezet".

***

Een telegram aan de N. R. Ct. brengt het bericht, dat de heer W. Kraan, redacteur-uitgever van De West, tot drie maanden gevangenisstraf is veroordeeld.

Het blad — 9 November, Ochtendblad C — teekent er bij aan, dat de veroordeelde van dit vonnis in hooger beroep kan komen, hetgeen onjuist is *).

Het Algemeen Handelsblad van 10 November deelt het volgende mede:

„In aansluiting op het bericht betreffende de veroordeeling van den redacteur van „De West", W. Kraan te Paramaribo, tot drie maanden gevangenisstraf, vernamen wij, dat gistermiddag hier bericht ontvangen werd, dat den heer W. Kraan gratie is verleend.

Aangezien dit dan geschied is onmiddellijk na de uitspraak van 't Hof, ligt de gevolgtrekking voor de hand, dat de gratie door den gouverneur uit eigen beweging is verleend en niet op verzoek van den veroordeelde, in welk laatste geval eenige dagen er over heen zouden gaan voor de vereischte formaliteiten".

*) In haar nummer van 10 November wijst de N. R. Ct. zelf op de vergissing. Op hetgeen het blad verder over de strafvervolging aanteekent komen wij in ons volgend nummer terug.

Curaçao.

De voorgenomen opheffing van het station West-Indië heeft te Curaçao, begrijpelijkerwijze, groote ontroering teweeggebracht. De correspondent van het Vaderland schrijft hierover:

„Donderdag 9 Oct. werd hier het telegram ontvangen, dat het schip zich gereed moest houden voor de thuisreis wegens tijdelijke opheffing van het station. Zaterdag daarop ging de Zeeland naar Martinique om te dokken.

Het terugroepen van het stationschip is een zware slag voor Curaçao, zoodat men het den Curaçaonaar niet kwalijk kan nemen, dat hij dezen maatregel zeer onwellevend beoordeelt.

Ik laat in het midden het groote financieel nadeel, dat deze terugroeping na zich sleept voor Curaçao; erger is het, dat het er na het vertrek van het oorlogsschip donker uitziet voor onze schoeners en andere zeilschepen, die op de Venezolaansche kust varen; wat zal onze zeilvaart door Venezuela een last worden aangedaan, wanneer het oorlogsschip, waarvoor het thans respect heeft, niet meer in de wateren is. Het ligt toch nog versch in het geheugen, hoe in Augustus l.l. de berichten over de revolutie in Venezuela en het opbrengen van een Nederlandschen schoener Hr. Ms. Zeeland het verblijf in Suriname deden onderbreken en ver vóór zijn tijd naar Curaçao deden terugkeeren. De opgebrachte schoener werd losgelaten en schadevergoeding aan den eigenaar betaald. Ik vrees, dat diplomatieke praatjes bij onzen onbeschaafden nabuur geen uitwerking hebben, doch de aanwezigheid van een oorlogsschip succes garandeert. Ik hoop voor Curaçao, dat de opheffing van het station tijdelijk moge zijn en spoedig een ander schip worde uitgezonden.

In de „Amigoe di Curaçao van Zaterdag l.l. wordt de terugroeping ook besproken en wordt de partij voor onze zeilvaart opgenomen. De Pater-frater-redacteur doet het Moederland een origineel idee aan de hand: „Het Moederland zende een ander oorlogsschip en doope het „Curaçao", om de aandacht op deze haven te vestigen".

***

Met de uitdieping en verbreeding van den havenmond gaat het nog niet al te best. Daar er in den bodem meer koraal en steenen dan zand zit, begrijpen wij niet goed, wat een zandzuiger eigenlijk op Curaçao moet uitvoeren.

Bovengenoemde correspondent schrijft dan ook:

„Een goed jaar geleden kwam een detachement geniesoldaten hier, die de eerste maanden heel veel nuttig werk in de haven hebben verricht. Willemstad dreunde den ganschen dag van het springen van rotsen door middel van dynamiet; totdat op een gegeven moment deze menschen niet verder konden werken, voordat de zandzuiger zijn werk had gedaan. Deze liet op zich wachten. Eindelijk in Mei van dit jaar kwam de zandzuiger, door geheel Curaçao met vreugde begroet. Hulde aan het personeel van de sleepboot „Maas", die hem na een reis vol misères behouden hier bracht. 't Is niet gering, om met zoo'n sleepbootje den Oceaan te bevaren, en dan nog wel een gedeelte, waar men nagenoeg geen schepen ontmoet.

Nauwelijks was de zandzuiger hier, of pessimisten beweerden, dat hij niet bruikbaar was en 't is, alsof het noodlot dezen zwartkijkers den schijn van gelijk wil geven, althans na een paar keer buiten te zijn geweest, ligt de zandzuiger weer binnen en bepalen de werkzaamheden er op, zich tot dekspoelen elken morgen, heel nuttig, maar minder de havenverbetering ten goede komend.

Men zegt, dat de zuiger is gebouwd om zand te zuigen, waarbij een klein procent steenen, doch dat de bodem, die den havenmond vernauwt, zooveel steenen bevat, dat de zandzuiger telkens weigert of defect is. Zeker is het, er nog geen vier dagen gewerkt is met den zandzuiger, hoewel deze thans reeds 6 maanden hier is. Zooals ik boven schreef, kan de genie niet verder werken, daar ze op den zandzuiger wachten. Alleen de baggermolen werkt nu en dan eens. 't Is een droevig gezicht, al die werktuigen werkeloos aan het begin van de haven te zien liggen. Op deze wijze zal Curaçao niet klaar zijn met zijn havenwerken, als alle omliggende concurrenten van het vermeerderd scheepvaartverkeer kunnen profiteeren. Naar gezegd wordt, wacht men thans op een werktuig, bestemd om den zuiger het werk mogelijk te maken. Als Curaçao achteraan komt is dit een nooit meer te herstellen fout, aangenomen, dat Curaçao werkelijk het verwachte profijt van de opening van het Panamakanaal zal trekken. De meeningen hierover zijn nog al verdeeld. De heer H. P. De Vries, directeur van de Cur. Handel-Mij. en chef van het agentschap der K. W. I. M., heeft hierover in 1909 een lezing ge-

houden, in een vergadering van de Groep Ned. Antillen, van het A. N. V. Hem, die zich voor Curaçao interesseert, kan ik de in druk verschenen lezing ter bestudeering aanbevelen".

De slotsom, waartoe de heer De Vries komt, is:

„dat Curaçao niet in voldoende mate vracht en passagiers zal kunnen leveren om een grooter scheepvaartverkeer dan het thans bestaande uit te lokken;

dat Curaçao met andere havens in West-Indië zal kunnen wedijveren als kolenhaven en dat in de toekomst verwacht kan worden, dat meerdere ontwikkeling van Venezuela en Columbia een verkeer zal ten gevolge hebben, dat ons eiland ten goede zal komen".

***

De C u r. C t. schrijft:

„Het onderzoek in zake het treurige geval van Choloma heeft, niettegenstaande het ijverig optreden van de justitie, tot dusver geen licht gebracht. De vorige week werden een paar personen aangehouden in verband met deze zaak, doch naderhand vrijgelaten.

Behalve de reeds uitgeloofde premiën ten bedrage van ƒ 500.— voor het geven van inlichtingen omtrent den dood van den heer Lensvelt, vernemen wij dat er nog een bedrag van ƒ 500.— tot dit doel beschikbaar is gesteld".

***

Curaçao bezit reeds sedert langen tijd 'n schouwburglokaal, het „teatro Naar", dat evenwel niet meer aan de moderne eischen voldoet, al is het ruim genoeg. Er zijn thans plannen voor een nieuw gebouw. De W e k k e r schrijft dienaangaande:

„Met genoegen vernemen wij, dat het meer dan eens voorgenomen plan tot daarstelling van een schouwburg naar de eischen der techniek wederom ter hand is genomen. Aangezien er van verschillende zijden ruime bijdragen voor het doel zijn ingeschreven, is er kans, dat het plan ditmaal doorgevoerd zal worden. Reeds noemt men de plaats, waar de nieuwe Thalia's tempel verrijzen zal".

***

„El Imparcial" vermeldt, dat den 2en October de statuten door den Gouverneur goedgekeurd zijn van het „Onderstenningsfonds Nederlandsche Antillen". Het beschikt over een kapitaal, groot ƒ 18550, zijnde het overschot van het geld, ontvangen in 1912 met den hongersnood in Curaçao en omliggende eilanden.

Het doel is om de renten van het kapitaal en zoo noodig het kapitaal zelve te gebruiken voor de behoeften, die het gevolg zijn van misoogsten of andere bizondere omstandigheden".

WAT DE INLANDER ZEGT.

Opheffing der Bordeelen. Een correspondent van de P e m b r i t a B e t a w i uit Ponorogo deelt mede, dat daar, op last van hoogerhand natuurlijk, door het plaatselijk bestuur bekendheid is gegeven van het nieuwe S t a a t s b l a d, dat er geene g e r m o 's (bordeelhouders) en bordeelen meer mogen bestaan op straffe van dwangarbeid van 1 tot 5 jaar. De algemeene opinie is over dezen maatregel niet onverdeeld gunstig. Er zijn er, die hem af-, doch ook, die hem goedkeuren. Voorop moet gesteld worden, — alzoo bovengenoemde correspondent — dat de maatregel ten doel en tot grondslag heeft de opheffing van den Javaan. Als de vrouwen zich aan prostitutie willen overgeven, dan moeten zij dit voor zich zelven weten, dit kan haar niet verboden worden; maar het is meer dan schande, zooals zij tot dusverre door de g e r m o s geëxploiteerd worden. Daarom is het wel goed, dat daaraan paal en perk gesteld worden.

Hetzelfde blad verneemt uit Medan, dat daar de bordeelhouders ƒ 5000 bij elkaar hebben gebracht, om een advocaat te nemen, ten einde gedaan te krijgen, dat de gesloten bordeelen weer geopend worden. Wij weten nog niet — zegt het blad — of eenig advocaat daartoe te vinden zal zijn, maar behoeven niet te vragen, welke groote voordeelen aan het beroep van bordeelhouder verbonden zijn. — De P e w a r t a S o e r a b a j a noemt deze nieuwe regeling in het belang van de zedelijkheid genomen, een groote nonsens, wijl de prostitutie h. i. daardoor niet wordt tegengegaan. Méér dan anders ziet men thans overal de nachtvlinders, die zich niet meer geneeren. Men jaagt de Japansche vrouwen weg, maar de Europeesche duiken schaamteloos op. Laatst zagen we — alzoo het blad — een Europeesche op een avond te Pasar Besar in een rijtuig samen met een inlandsch matroos toeren. Op een anderen avond zagen we Europeesche matrozen in een carousel, die ieder een Inlandsche schoone op hun schoot hadden. De meisjes waren uit de kampong Doekoe. Hoe wilt ge dit met de Staatsbladen en regelingen tegengaan? Ten aanzien van de getrouwde vrouw, die den slechten weg wil opgaan, kunnen toch moeielijk maatregelen genomen worden; op andere vrouwen heeft men in 't geheel geen vat. — Te Semarang werd over de sluiting der bordeelen een gewichtige conferentie gehouden. Daar waren slechts zeven Japansche prostituees. Geen enkele was geneigd naar Japan terug te keeren. Zij verkozen liever naar Singapore gezonden te worden, om daar het vroolijke leventje te kunnen voortzetten. Men kan de vrouwen, die zich aan ontucht overgeven, niet beletten daarmede voort te gaan. Zij behoeven nu alleen niet in bordeelen opgesloten te worden. Hunne inkomsten behoeven zij niet aan bordeelhouders af te staan, om met een hongerloon afgescheept te worden.

De „Bannelingen" en snel Recht. Uit Djokdjakarta schrijft een correspondent van de B i n t a n g S o e r a b a j a aan zijn blad, dat hij daar een prent heeft gezien, voorstellende Douwes Dekker, rustende onder een klapperboom en bezig de „E x p r e s" te lezen, toen er een klapper uit den boom viel en hij er van door ging. — Ten aanzien van de verbanning van Douwes Dekker c.c. maakt de P e r n i a g a n de volgende vergelijking: Den 31en Juli j.l. werden te Bandong Tjipto Mangoekoesoemo, Raden Mas Soewardi Soerjadiningrat en Abd. Moeis, daarna nog Wignjadisastra gevangen genomen. Bekend zijn de redenen en oorzaken, zegt het blad, zoodat wij daarover niet behoeven uit te weiden. Met den meesten spoed werden zij gehoord. De beide laatstgenoemden werden kort daarop in vrijheid gesteld. De anderen bleven in afwachting van een nadere beslissing in hechtenis. Lang heeft dit evenwel niet geduurd. Zooals bekend werden zij met Douwes Dekker verbannen. Het betrekkelijk besluit van den G.-G. is van den 18en Augustus 1913. Binnen achttien dagen werd deze zaak dus afgespeeld. Wij kunnen niet nalaten te getuigen, dat hierin de meeste spoed betracht werd. Dit behoort ook zoo! Maar wat zegt men nu van de volgende zaak: Twee Maleiers uit de Padangsche Bovenlanden werden om gelijke redenen in September 1912 gevangen genomen. Zij zitten nog in hechtenis. Tot heden is nog geen beslissing in hunne zaak genomen. De een heet S i A m a g e l a r T o e a n k o e B e t o e a van de laras (distrikt) Tjandoeng, onderafdeeling Oud-Agam, afdeeling Agam en de andere is D a t o e A m p o n g B e s a r van de hoofdplaats Kota Laras en ook van het dislrikt Tjandoeng. Zij werden o. m. beschuldigd van zich daadwerkelijk verzet te hebben tegen het Europeesche gezag. Zij hebben niet in heerendienst willen uitkomen. Zij hebben hunne grondbelastingen niet willen betalen. Geroepen om voor hun hoofd te verschijnen, hebben zij niet willen komen en daarbij anderen opgestookt om ook niet in heerendienst uit te komen, om ook geen grondbelasting te betalen. Enz. En dan nog wordt hun ten laste gelegd, dat zij zich bezig houden met de beoefening van de zoo gevaarlijke „I l m o e k a d i g d a j a n" of wel „Leer der Onkwetsbaarheid" en die aan een en twintig personen hebben onderwezen. Het is onbegrijpelijk en een schande, dat deze zaak nog niet is afgehandeld — zegt de P e r n i a g a n. Waarom in het eene geval zoo'n voorbeeldige spoed, en in het andere zoo'n ongewenschte vertraging?

Gelijkgerechtigheid. In de P e r n i a g a n werd onlangs door een Chinees geschreven, dat hij er niet op gesteld was in een trein samen met Inlanders te zitten, omdat dezen nog zoo vies en kwalijk riekend zijn, en wat dies meer zij. „B o e m i p o e t r a" (zoon des lands, Inlander) antwoordt hierop in hetzelfde blad en vraagt, of alle Chineezen dan zoo schoon zijn, zoo knap, zoo bedreven, zoo boven alle andere menschen, speciaal Inlanders, uitmunten, dat zij met Europeanen gelijk gesteld kunnen worden. Zeg, Chinees? zoo vervolgt de B o e m i P o e t r a. En al mocht ge hierop een bevestigend antwoord willen geven, in 't binnenste van uw hart zult ge toch wel moeten erkennen, dat de meesten uwer landgenooten, hier op Java, nog lang niet op die gelijkstelling aanspraak kunnen maken en vrijwel op denzelfden trap van beschaving en ontwikkeling staan als de Inlanders, die gij zoo laakt. Ik ben er van overtuigd, dat de verstandigen en ontwikkelden onder de Chineezen niet zoo laag neerzien op de Inlanders, omdat zij heel goed weten, dat de meeste Chineezen net zoo zijn als de Inlanders. De Europeanen begrijpen het ook heel goed, en de ontwikkelden onder de Inlanders ook. Desniettemin zullen wij het toejuichen, indien op de treinen geen onderscheid meer gemaakt werd in de betaling en de plaatsing der passagiers. Voor minvermogenden onder de Inlanders kan desnoods een 4e klas worden ingesteld; maar overigens moet iedereen vrij zijn om te zitten waar hij wil en waarvoor hij betaalt.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Sarikat Islam. In geldzaken kunt ge den Inlander toch maar niet vertrouwen, beweert de Chin. P e w a r t a S o e r a b a j a. Te Soekaboemi heeft H a d j i D j a k a r i a, hoofd van de S a r i k a t I s l a m aldaar, de gelden van de vereeniging tot een bedrag van ƒ 3000 verduisterd. R a d e n G o e n a w a n, president van de S a r i k a t I s l a m voor West-Java, ging op dit bericht terstond naar Soekaboemi om een plaatselijk onderzoek in te stellen, met het gevolg, dat genoemde Hadji ontslagen en in handen van de Justitie werd gesteld. Een ander gevolg is, dat vele leden met den tegenwoordigen gang van zaken niet tevreden zijn en hun ontslag hebben genomen. In Soekaboemi en Tjiandjoer is het aantal leden dientengevolge sterk verminderd. Op deze wijze zal de S a r i k a t I s l a m daar niet lang meer bestaan.

Hormat-circulaire. De politie-beambten spotten er

wat mee; zoo vertelt de Pembrita Betawi van een politie-oppasser, die zelfs voor de telephoon, uit kracht der gewoonte, de hormatbewijzen tegenover zijn chef niet achterwege kon laten. Op een ochtend, dat hij voor het bureau van den assistent-resident luierde, d. w. z. de wacht hield, werd hij opgeschrikt door het overgaan van de telephoon. Zijn chef, de assistent-resident, was kort te voren even uitgegaan, zoodat in diens kamer op het bureau dus niemand was. De oppasser liep naar het toestel, bracht zijn mond naar de buis en riep slaperig, slijmerig: Jaaa, siapaa? (Ja, wie daar?). Wie daar? hoort hij tot antwoord met een stem, die knorrig spreekt. Ja, ik ben de oppasser! Zoo, was het antwoord, en ik ben de assistent-resident. Het was, alsof de oppasser wegzonk. Hoe kon hij het wagen voor zijn chef te blijven staan. Verschrikt en doodsbenauwd kon hij niet anders dan neerzakken, hurken en met de eene hand nog aan de telefoon: „Kandjeng! (groote heer) uitroepen. Maar de Groote heer kon hem niet goed verstaan. Want de oppasser stond telkens op en zakte weer neer, stamelde van abidalem (uw onderdanige dienaar), dawoeh dalem (uw bevel) en nog eens Kandjeng. En de assistent-resident werd razend dacht, dat hij voor den gek gehouden werd. Tot eindelijk een der klerken den oppasser uit zijn pijnlijken toestand verloste en den chef behoorlijk te woord stond. Zoo spot dat Chineesche blad.

Naturalisatie-kwestie. Een Chinees werd genaturaliseerd als Nederlander. Hij had vrouw en kinderen. Werden dezen ook Nederlanders? vraagt de Perniagaän. Of was de naturalisatie alleen voor hem geldig? Hij was op zijn Chineesch, vóór de naturalisatie, met zijn vrouw getrouwd. Hij is nu kort geleden overleden en nu blijkt het, dat hij bij testament zóó beschikt had, dat zijn vrouw slechts maandelijks *f* 250 tot aan haar dood zou worden uitgekeerd. Zij komt daar nu tegen op en beweert aanspraak te kunnen maken op het vermogen, dat haar man heeft nagelaten. Zij weigert de *f* 250 's maands aan te nemen en de juweelen en andere sieraden in haar bezit tot een waarde van *f* 20000 af te staan. De zaak is in handen van een advocaat gesteld.

Een Biecht. In de Pembrita Betawi is een brief van den heer Pedro, Joao, C. Marcal opgenomen, waarin deze te kennen geeft, dat hij is onderluitenant in het Portugeesche leger in Portugeesch-Timor, en beschuldigd wordt van een som van *f* 30000 te hebben verduisterd. Ter zake geeft hij de volgende inlichtingen: Eerst, dat hij 20 jaren officier is geweest en 23 dienstjaren telt, en dat de Portugeezen zelf oorzaak waren van de opstootjes, die in 1912 op dat eiland waren voorgevallen. Zij hebben veel gedaan, wat niet goed, niet billijk en niet rechtvaardig was. Om de oproerigheden te dempen, hebben zij onnoodig de eigendommen van de inlanders beschadigd en vernield, waardoor dezen in hunne inkomsten werden te kort gedaan en niets of niet genoeg meer hadden om te leven. De willekeurige en wreede handelingen, die de Portugeesche soldaten bedreven, zijn niet op het papier te beschrijven. Ouden van dagen en kinderen, die zich niet konden verdedigen, werden dood geslagen; de hoofden werden afgehakt en op pieken gestoken. Ik — alzoo de heer Marcal — kon dit op het laatst niet meer aanzien. Eens maakte ik van die vermoorde en verminkte lichamen photographiën, die ik met een beschrijving van de wreedheden naar een blad in Lissabon, de „Montanha", opzond. Het Bestuur zocht toen zijn wraak op mij te koelen. Ik moest vluchten en vertrok met de „Le Maire" van Timor Dilly via Koepang naar Makassar. Het Hollandsch Gouvernement werd gewaarschuwd, dat ik voor *f* 30000 compagniesgelden gestolen had. Daar te Makassar geen Portugeesche tolk was, zoo werd ik naar Batavia opgezonden, om daar onderzocht te worden. Vóórdat ik verder ga, moet ik nog mededeelen, dat ik te Timor Dilly een huis heb met meubels, paarden, rijtuigen, ter waarde van *f* 5000 à *f* 6000. In mijn overhaaste vlucht heb ik alles in den steek gelaten, uit vrees van achtervolgd te worden. Als het Portugeesche Bestuur rechtvaardig te werk ging, zouden er niet zooveel soldaten en inboorlingen naar 't Hollandsch gebied overloopen. En dan nog is er een Chinees, Tjing A Jong geheeten, die 9 maanden preventief heeft gezeten en eindelijk werd losgelaten, omdat geen bewijzen tegen hem geproduceerd konden worden. In dien tusschentijd werd hij door het bestuur zelf van zijne bezittingen, ter waarde van *f* 8000 beroofd. Ik had geen compagniesgelden onder mijn berusting. Ik bezit genoeg van mij zelf. Ik heb familieleden te Hongkong, Shanghai en Kobe (Japan), die ook gefortuneerd zijn. Ik denk wel niet, dat het Hollandsche Gouvernement mij naar Portugeesch grondgebied zal terugzenden, want al ben ik officier in het Portugeesche leger, zoo ben ik daarom nog geen Portugeesch onderdaan. Mijn grootmoeder was een Hollandsche, mijn grootvader een Duitscher. Mijn vader was uit Californië geboortig en mijn moeder uit Hongkong. Ten bewijze, dat de Portugeesche regeering niet goed in haar duiten zit, moge dienen, dat de officieren in geen 4 maanden, de soldaten in geen 7 maanden traktement hebben ontvangen.

Den redacteur van de P. B. wordt verzocht een exemplaar van dit nummer aan den Gouverneur-Generaal te willen opzenden (waaraan zal worden voldaan, teekent de redactie aan).

Vrouwenontwikkeling. Laten onze vrouwen — zoo vervolgt het blad — zorgen, dat zij in ontwikkeling gelijk worden aan onze mannen, waar deze reeds een hoogere ontwikkeling hebben verkregen. Onze vrouwen hebben over 't algemeen nog iets lichts, iets onbestendigs en ook iets snaplustigs; kortom, iets zonderlings en vele zwakheden. Wij, mannen, hebben ook onze zwakheden. Maar de vrouwen zoeken juist in hare zwakheden en zonderlingheden hare bekoorlijkheid en haar kracht. Daar zijn zwakheden, die den man betooveren, daarom wil de vrouw soms een soort van beminnenswaardige hulpeloosheid ten toon spreiden, om als 't ware te kennen te geven, dat zij door de geestelijke overmacht van den man geleid wil worden. Maar daar zijn ook andere vrouwelijke zwakheden, die geen greintje bekoorlijkheid in zich bevatten en ons, mannen, 't angstzweet naar het hoofd jagen. Tegen deze zwakheden moeten de vrouwen strijden, willen zij in den ontwikkelingstrijd met den man samen opgaan.

Van Vreemde Koloniën.

Een Belgisch advies over de caoutchouc-crisis.

Een Bulletin de la société belge d'études et d'expansion bevat een open brief aan de rubberplanters in 't Verre Oosten om tot gemeenschappelijk overleg te komen voor een regeling van den caoutchouc-markt.

De planters hebben zich voorgesteld de caoutchouc zóó te kunnen monopoliseeren, dat de voortbrenging van Brazilië en Afrika zou worden doodgedrukt. Zij hebben slechts bereikt, dat deze kultuur in alle landen een klap heeft gekregen en ook verder nog bedreigd wordt. Zij is overal ziek.

Is 't nu niet beter den noodlottigen strijd te beëindigen en tot overeenstemming te komen? 't Verre Oosten, Brazilië, Afrika hebben allen gelijk recht van leven, en zij kunnen zoo best naast elkander bestaan.

Het Bulletin prijst een syndicaat aan, zooals voor staal, ijs, suiker e. a. tot stand gekomen is.

Dit rubbersyndicaat zou zijn zetel in Londen moeten krijgen en alle rubbervoortbrengende landen moeten omvatten. Het zou 1e. den prijs van de caoutchouc voor vijf jaren hebben vast te stellen, tot 1919 zou hij voor Para en de plantages 1e rang 11 fr. p. K.G. kunnen zijn, voor Afrika 1e rang 9 fr.; 2e. de voortbrenging moeten beperken, door aan elk gebied tijdig op te geven, hoeveel het in het volgend jaar zou mogen leveren; 3e. elke nieuwe aanplant moeten beletten; 4e. de middelen te bestudeeren hebben om de productiekosten te verminderen; 5e. den verkoop voor enkele maanden moeten centraliseeren.

De opbrengst van 't Verre Oosten wordt voor 1914 geschat op 60000 ton, die van Brazilië op 40000 t., die van Afrika op 10000 t. Aannemende, dat deze cijfers begrensd werden tot respectievelijk 50000, 30000 en 8000 t., zou de stock, die er thans is, verbruikt worden. Verder aannemende, dat de kostende prijs 4 fr. p. K.G. is, wordt 't duidelijk dat het voordeel ger is 50000 t. tegen 11 fr. p. K.G., dan 60000 t. tegen 7 fr. te verkoopen.

Voor 1919 voorspelt men een voortbrenging van 300000 t. voor 't Verre Oosten, van 60000 t. voor Brazilië, en van 15000 t. voor Afrika. Aannemende, dat de kostende prijs tot 3 fr. gedaald kan zijn, dan zal 't Verre Oosten meer voordeel hebben in 't leveren van b.v. 110000 t. tegen 11 fr., hetgeen 880 millioen fr. winst zou geven, dan 300000 t., waarvoor maar 5 fr. gemaakt wordt, met 60 millioen winst. Bij onderlinge concurrentie zal zeker niet meer dan 5 fr. p. K.G. gemaakt worden.

Leverden de ondernemingen van 't Verre Oosten maar ongeveer een derde van hetgeen zij zouden kunnen doen, dan liggen daarin toch de volgende voordeelen opgesloten: 1e. het vraagstuk van de behoefte aan arbeiders wordt tot kleiner omvang teruggebracht; 2e. de boomen kunnen de rust krijgen, die bij deze kultuur zoo gunstig op het product werkt; 3e. tijd en werkkrachten beschikbaar te krijgen om in die rusttijden de tuinen, waterleidingen, gebouwen en machinerieën te verzorgen.

In al deze voordeelen ziet het Bulletin het eenige middel om de rubbernijverheid weer recht ter been te helpen en te houden.

Vrouwelijke geneeskundige dienst in Britsch-Indië.

Vroeger is het totstandkomen van een vrouwenafdeeling bij den geneeskundigen dienst in Britsch-Indië reeds aangekondigd. Per jaar is er 10000 P. St. voor op de begrooting gebracht. De regeling is nu bekend gemaakt. De overheid wil blijkbaar een officieele instelling, waarin het particuliere bestaande Gravin van Dufferin-fonds zal worden opgenomen.

In den aanvang zal de dienst bestaan uit 25 vrouwelijke geneeskundigen, waarvan 5 om beurt met vacantie. Zij zullen uit Indië en Engeland gerecruteerd worden en een aangegeven diploma of graad moeten bezitten.

Het aanvangsalaris is 350 Rs. per maand. Na volbrachten proeftijd wordt het 400 Rs. Dit trakte-

ment klimt na 4 jr. tot 450, na 7 jr. tot 500, na 10 jr. tot 550 Rs. Op 48-jarigen leeftijd gaat het pensioen in, berekend naar 't aantal dienstjaren. Voor uitrusting en overtocht, voor de verdere reizen wordt 't noodige vergoed, voor huishuur een gedeelte.

The Times of India vindt deze vooruitzichten niet aantrekkelijk genoeg om „the best class of highly qualified Englishwoman" aan te trekken. Particuliere practijk zou hierin kunnen tegemoet komen, maar 't hangt van de plaatselijke besturen af of deze toegelaten kan worden, terwijl het altijd een vraag blijft, of de vermenging van dienst en particuliere practijk al dan niet is aan te bevelen. Zoowel de dienst als de gezondheid der betrokkenen kunnen er onder lijden.

De bedoeling is met de benoeming der 25 gediplomeerden of gegradueerden een eersten stap te doen; maar als The Times o. I. goed ziet, zou die eerste schrede al weinig kans hebben aan de verwachtingen te voldoen.

Persië.

Salar-ed-Dowleh heeft dan toch heusch besloten zijn land te verlaten, om te Genève rust te gaan nemen. Hij heeft Persië zoo lang in rep en roer gehouden, dat zijn heengaan een opluchting heeft gegeven. Toch moet men er niet op rekenen hem daar voor goed kwijt te zijn. Genève is een punt van samenkomst van vele woelwaters, die er nieuwe intriges uitbroeien. Maar hij in Persië zelf ook nooit stil gezeten heeft, zal men hem in Kermanshah en de nabijheid van Teheran in elk geval gaarne een verlof naar Zwitserland gunnen.

Jaar op jaar brachten de berichten bewijzen van zijn ijver. Kort voor zijn vertrek vertelde de mail nog van de schattingen, opgelegd aan de handelaren in stad en land van Kermanshah, en aan de konvooien op de wegen.

Aan zijn optreden en de sommen, noodig om tegen hem op te treden, wordt ook voor een groot deel de achteruitgang van den handel — import en export — toegeschreven. En op een afstand worden zijn gangen nog nagegaan met angst voor kans op zijn terugkeer.

De staatsgreep van Joeansjikai.

De groote republiek heeft dan toch ook haar staatsgreep gekregen, die aan de Chineesche revolutie-mise en scène ontbrak. Wie weet, of er nog niet een zal volgen om den president tot keizer te verheffen. Slaagt Joeansjikai er op deze wijze in de tweespalt te fnuiken, dan zal de geschiedenis hem om zijn durven hoog roemen, maar de toestand in het Zuiden is zóó verward, dat het te betwijfelen is, of deze krasse maatregel er orde zal vermogen te brengen.

De regeering heeft de Koeoningtang, d. i. de oppositiepartij in het Zuiden, ontbonden. 130 senatoren en 230 Kamerleden zijn uit het parlement geworpen, beschuldigd van hoogverraad. Ministers zijn gevallen.

Dank zij vooruit genomen militaire maatregelen, is de orde niet verstoord geworden, maar de gemoederen zijn geenszins kalm gestemd. Politici, die voor goed op de hoogte doorgaan, vreezen een bespoediging van 't staatsbankroet en groote, algemeene ontevredenheid door opdrijving van de belastingen. Het Zuiden moge door militaire maatregelen stil gehouden worden, de uitgestooten invloedrijke mannen hebben er vele aanhangers, die feller dan ooit zullen gebeten zijn op Joean. Hoe zal de president dit gevaar bedwingen en blijvend bedwingen — met een leege schatkist en verspeeld krediet? Het ware van den momenteelen toestand weten wij niet, want zooals gebruikelijk is, waakt een strenge censuur over de telegrammen.

Mongolië.

Het is tusschen Rusland en China dan toch tot een overeenkomst gekomen. De officieuse Rossya schrijft: De omstandigheid, dat Mongolië onder de suzereiniteit van China blijft, bewijst, dat Rusland, bij zijn aandrang om het zelfbestuur van Mongolië te doen erkennen, geen afbreuk heeft willen doen aan de nationale waardigheid van China. Rusland heeft ook niet de bedoeling eigen gebied te vergrooten, maar beoogt slechts een vredelievende bevordering der beschaving en in verband daarmede van zijn economische belangen in het Oosten.

In hoever de Russische politiek voor later aan een geleidelijk vermeerderen van haar invloed in Mongolië denkt, kunnen wij vooralsnog laten rusten, maar naar het ons voorkomt kan de voorstelling van de Rossya voor de naaste toekomst als aannemelijk gelden. Rusland schijnt aan Mongolië te zeggen: débrouillez vous; en China neemt daar vrede mee, omdat het anders erger vreest.

Anders dan bij ons.

De president der Fransche republiek heeft, tijdens zijn reis naar Spanje, den eersten steen gelegd voor de koloniale tentoonstelling, die in 1916 te Marseille zal worden gehouden. Bij ons bereidt men een tentoonstelling in een vloek en een zucht voor, en wordt de eerste steen ettelijke maanden voor de opening gelegd.

En 't betreft hier niet eens een internationale tentoonstelling. De commissaris-generaal van de tentoonstelling, de heer J. Charles-Roux, zette 't programma ongeveer aldus uiteen:

Aan elke kolonie wordt haar eigen wijze van zich te doen vertegenwoordigen in een eigen paviljoen overgelaten. De algemeene directie vormt afzonderlijke groepen voor alles, wat meer een interkoloniaal karakter draagt. Hiertoe behooren het leger, het vervoer, de gemeenschapsmiddelen, a. d. z. schepen, spoorwegen, automobielen, vliegwerktuigen, draadlooze telegraphie, toerisme, jacht, visscherij, koel- en ijsinrichtingen, enz. enz.

In tegenstelling met de koloniale voortbrengselen zal aan groote Fransche steden, als Parijs, Lyon, Bordeaux, Rouaan, Nantes, Duinkerken, weer gelegenheid worden gegeven te uiten, wat zij voor de koloniën doen.

Marokko moet, als jongste der Fr. protectoraatlanden, tot een der clous van de expositie worden gemaakt, het was van het paviljoen dezer afdeeling, dat president Poincaré den eersten steen, tevens dien van het geheele gebouw, legde.

O.- en W.-Ind. Literatuur-Overzicht.

Multatuli-literatuur.

In de Groene Amsterdammer (No. 1897) een vervolg van de schermutseling tusschen Jhr. de Kock en D. Canter over Multatuli; de eerste beweert dat de laatste o.m. de bedoeling zijner artikelen in de Nieuwe Courant, de Nieuwe Gids en de Tijdspiegel niet begrepen te hebben; de heer de Canter zegt, dat Jhr. de Kock Multatuli behandelt, alsof hij een ondergeschikt Indisch ambtenaar op de vingers tikt wegens een slordige boekhouding. „Groote mannen dienen geschilderd te worden door hun gelijken", meent de heer de C.

Weg met het opium.

Aldus de titel van een bij Masereeuw en Bouten te Rotterdam verschenen brochure van den heer H. Van Kol, welke wij in dank ontvingen en voor belangstellenden, op de leestafel Heulstraat 17 gelegd.

Schr. wijst op de physieke en moreele nadeelen van het opium, op de demoraliseerende gevolgen en de economische nadeelen van het gebruik. Hij deelt mede, dat de ontvangsten uit het opium-middel voor 1914 worden geraamd op ruim 38 millioen gulden, wat na aftrek van ruim 17 millioen gulden voor uitgaven, een saldo oplevert van over de 21 millioen gulden. Beperking van het gebruik zal, volgens schr., voor de schatkist geen nadeel opleveren, want het verlies der opiumgelden zal worden vergoed door de toenemende welvaart der bevolking, wier productieve kracht alsdan niet meer zal worden verlamd en de schatten, thans aan dit heulsap besteed, zal aanwenden voor den aankoop van andere behoeften. Schr. gaat zelfs verder en houdt een warm pleidooi om het gebruik absoluut tegen te gaan, zich daarbij beroepende op de uitspraak van wijlen Raden Adjeng Kartini (Brieven, p. 9): „Het opium is de pest voor Java. Ja, erger nog dan de pest is het opium. Moord, brandstichting, diefstal zijn daarvan het gevolg".

Resident Gonggrijp.

Eigen Haard van No. 8 bevat, bij zijn portret, een waardeerend artikel over den heer G. Gonggrijp, resident van Rembang, wiens tactvol optreden in het bekende geval te Karang-asem o. m. in herinnering wordt gebracht. De schr. v. L. meent, dat allen het met hem eens zullen zijn, dat Gonggrijp is een man uit één stuk, een open karakter, een vriend van den inlander, een kundig en beleidvol ambtenaar, die in uren van gevaar durft in te grijpen en daarbij zijn leven niet telt.

Ons heerlijk Insulinde.

Dit staat gedrukt op den rug van eene nieuwe (goedkoope) uitgave van het verleden jaar verschenen boek: Uit Indië, Egypte en het Heilige Land, door E. Sterk. Met illustraties naar schilderijen en aquarellen van den auteur en 30 penteekeningen van H. Meijer (Amersfoort, P. Dz. Veen).

Wie nog niet met het werk had kennis gemaakt, vindt nu een nieuwe gelegenheid; allerwege werd de 1e druk gunstig beoordeeld.

Indologenblad.

Het Nr. van 1 Nov. opent met een artikeltje, „Javaansch en Maleisch", waarbij de schr. de Indologen in hun eigen belang aanraadt over te gaan tot de beoefening van nòg een Inlandsche taal naast de voor ieder verplichte.

Daarop volgt een vrij uitvoerig overzicht van de voordracht der „bannelingen", gehouden te 's-Gravenhage den 20en October ll.

Een goed bedoeld opstelletje schrijft W. J. Beek over de Koloniale Bibliotheek te 's-Gravenhage. Zijn studiegenooten aansporend om van deze ruim voorziene bibliotheek te profiteeren, begaat hij echter de onverklaarbare en onvergeefelijke onhandigheid, bij zijn overigens loffelijk streven, om te spreken van „een aapachtige handigheid" van den bibliothecaris dier instelling.

Verder bevat dit Nr. nog een praatje over Sumatraansche olifanten, ontleend aan de schetsen uit Insulinde van Leendertz.

De Indiër.

No. 3 van het nieuwe weekblad „De Indiër" bevat o.m. de volgende opstellen: De Indische partij en het socialisme, door F. Berding. — De verbanningskwestie in de Tweede Kamer. — Een schets

van de vereeniging „Sarekat Islam". — Vrijheidsweelde, door Douwes Dekker. — De pestbestrijding in Indië, door Tjipto Mangoekoesoemo. — Uit de pers (Van Kol over de I. P., enz.).

Koloniaal Tijdschrift.

De verscheidenheid van inhoud en de vele nieuwe publicaties sedert het vorig overzicht ontvangen, verplichten om van de belangrijke November-afl. van het Kol. Tijdschrift slechts de titels der artikelen te vermelden.

De hoofden der gouvernementsdesa's op Java en Madoera, door A. H. Neijs. — De deelneming van de inheemsche bevolking aan het bestuur der koloniën, door B. — Samenwerking met de inlandsche bevolking in de koloniën, door Mr. J. H. Abendanon. — De Oetoesan Hindia over de Sarekat Islam, door A. H. J. G. Walbeehm. — Batavia in 1912, door W. J. Ketjen. — Verscheidenheden, door H. Doeff (De vlag van Indië. — De verdediging van Indië. — De heerendiensten op Java). — Begrooting van Ned.-Indië voor 't dienstjaar 1914, door W. J. Ketjen. — Kroniek, door Tertius. (Duurdere Staatshuishouding. — Recht of rumoer. — 's Lands welvaart in gevaar. — Atjeh). — Persoverzicht, door A. H. J. G. Walbeehm en Ch. P. J. Blok. — Vreemde koloniën, door A. M. — Aanteekeningen betreffende de begrooting van Ned.-Indië voor het dienstjaar 1913. — Boekbeoordeeling, door H. D.

Het beleid van gouv.-generaal Idenburg.

In het dagblad de Nederlander verschenen kort geleden een reeks artikelen over het beleid van den gouverneur-generaal Idenburg, aan de feiten getoetst. Deze artikelenreeks, vermeerderd met artikelen over de Indische partij, zijn thans in brochurevorm opnieuw uitgegeven bij D. A. Daamen, te 's-Gravenhage.

Doel van deze brochure is om tegen de beschuldigingen in Indië, zoowel als hier te lande, tegen den Gouverneur-Generaal, vooral gedurende den jongsten verkiezingsstrijd, ingebracht, op te komen en daar tegenover feiten te stellen, die het volkomen valsche dier beschuldigingen willen aantoonen. Althans voor zoover die beschuldigingen zich uitten met betrekking op de „werkvolkkwestie, de Indische renaissance, zich uitend in de Sarekat-Islambeweging en de door den gouv.-gen. gevoerde schoolpolitiek.

In de inleiding van het geschrift spreekt de schrijver de merkwaardige woorden uit, dat de Nederlandsche kiezer-in-doorsnee precies zooveel weet van Islamisme en van Indische politiek als van de ademhalingsfunctiën van den oester! Zeer complimenteus, óók voor de Nederlandsche lezer-in-doorsnede van „de Nederlander"!

Teysmannia.

De 7e afl. van den loopenden jaargang houdt in: Javaansche voedergrassen (vervolg), door C. A. Bakker. — De rol der kolloïden in den bouwgrond, door L. G. den Berger. — Iets over den aanleg van gazons, door W. M. van Helten. — Rozen uit zaad, door La Lau. — Iets over den invoer op Java van Europeesche rozen, door H. van Medenbroek de Rooij. — Kritiek op de Exkursionsflora von Java, von Dr. S. H. Koorders, door C. A. Backer, besproken door Dr. W. G. Boorsma. — Sprokkelingen op landbouwgebied (Een Nederlandsch rubbertijdschrift. — Mineerkevers op klapperbladeren. — De lijerziekte bij maïs. Enz.).

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 44: Vluchtige oliën, door Prof. P. van der Wielen. — Hevea brasiliensis. — Wetenschappelijke proeven, door Dr. A. H. Berkhout. — Het Departement van Landbouw in Suriname in 1912, door Dr. J. Dekker. — M. v. d. Ent's Hollandsch-Soendaneesche spreekwoorden en samenspraken, door Dr. A. A. Fokker. — De wenschelijkheid van maatregelen van regeeringswege tot het tegengaan van den achteruitgang der kwaliteit van Java-kapok. — Jaarverslag der Ned. Kamer van Koophandel in Australië. — Kultuurberichten (De suikeronderneming Djatiroto. — De stijging van den coprahprijs. Enz.). — Kleine mededeelingen (Olifanten als koelies. — Een Nederlandsch paviljoen op de Tentoonstelling te Semarang. Enz.). — Industrieele berichten (Een fabriek van rubberartikelen te Soerabaja. — Een nieuwe oliefabriek te Makassar. Enz.). — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

Weekblad voor Indië.

Met betrekking op Indië bevat No. 25 van het Weekblad: De nieuwe Minister van Koloniën, door M. van Geuns (met portret). — Een en ander over Boeddhisme (vervolg). — J. C. Heinzenknecht † (met portret). — De opening der Raden Adjeng Kartini-school te Semarang (met ill.). — De stranding van de „Wilis" voor de Spaansche kust (met ill.). — Indische dingen (II. Aristocraten).

Britsch Noord-Borneo.

Van de bekende serie „Peeps at many Lands" verscheen een monografietje over land en volk van „British North Borneo", geschreven door L. W. W. Gudgeon. Een twaalftal gekleurde platen van A. Stewart verduidelijken den tekst.

Tropisch Nederland.

No. 10 van den eersten jaargang van het maandblad Tropisch Nederland bevat, naast andere bijdragen, het verslag eener interessante voordracht van den heer W. de Cock Buning over den Javaan in den handel, waarin hij op verschillende gronden aantoont, dat het gemis van een Javaanschen koopmansstand niet het gevolg is van gebrek aan aanleg voor handel en scheepvaart bij den Javaan.

Berichten van den Sint-Claverbond.

No. IV van de Berichten voor de leden van den Sint-Claverbond opent met een levensbeschrijving van den te Semarang welbekenden en aldaar overleden pastoor Fr. B. van Meurs, door Pr. G. Jonckbloet. Van den verderen inhoud vermelden we een bijdrage van Pr. A. Kortenhorst over Buitenzorg, die ook uit historisch oogpunt niet van belang is ontbloot.

De Macedoniër.

In het November-nummer van het zendingsperiodiek De Macedoniër vragen de volgende beschouwingen de aandacht: Religieuse beteekenis van de vooroudervereering, door D. Bakker. — Hospitaaldienst op Java, door H. Dijkstra. — Een conferentie van Inlandsche onderwijzers, door J. H. Meerwaldt.

Indisch Militair Tijdschrift.

Voornaamste inhoud van de Sept.-aflevering: Het Indisch Militair Tijdschrift veroordeeld, door Red. — Zwemonderricht in het leger, door Triton. — Artillerie of torpedovloot? door A. J. Gooszen. — Het gebruik van cavalerie bij de veiligheidstroepen (vervolg), door J. J. de Wit. — Javaansch voor het leger (vervolg), door D. van Hinloopen Labberton. — Een hulpmiddel ten behoeve der legering en verpleging van troepen, door L. F. v. G.

Leeszaal HEULSTRAAT 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9—6 uur 's namiddags:

De Planter, Onze West, De Surinamer Courant, Sumatrapost, Sumatrabode, Javabode, Bat. Nieuwsblad, De Padanger, De Sumatra Courant, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, De Banier, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad enz., benevens 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften, en tal van Brochures, Jaarverslagen, enz.

MEDEDEELINGEN.

Namens het Comité tot bevordering van gezelschapsreizen naar Indië — in het leven geroepen door de Vereeniging „Moederland en Koloniën" — wordt bericht, dat, met het oog op de weinige belangstelling voor die toeristenreis, welke in 't volgend voorjaar zou plaats vinden, en dewijl de directiën der „Stoomv.-Nederland" en „Rotterdamsche Lloyd" het voor dat doel bestemde stoomschip niet langer beschikbaar kunnen stellen, van verdere pogingen om die reis nog te doen doorgaan, wordt afgezien.

Van de afdeeling Amsterdam:

Voordracht van den Weledelgestrengen Heer J. M. Baretta, kapitein bij den Generalen Staf van het Ned.-Ind. Leger, over het onderwerp:

Halmahera en Morotai,

toegelicht door vele lichtbeelden, op Vrijdag 21 November 1913, in een der zalen van het Amerikan-hotel (ingang Marnixstraat), aanvangende 8 uur.

De Secretaris: C. DE VRIES.

Van de Afdeeling 's-Gravenhage:

Op Zondag 9 November des avonds 8 uur werd door den heer K. Kooiman, gep. kap. der inf., voor de Afdeeling 's-Gravenhage der Ver. Oost en West in Diligentia een lezing gehouden over Suriname.

Na een korte inleiding, waarin spreker den economischen toestand van Suriname ook uit een geschiedkundig oogpunt behandelde, behandelde hij verder de zeden en gewoonten der Indianen en Boschnegers en deed daarbij eenige grepen uit het leven dezer volksstammen, gevolgd door weinige, doch zeer fraaie lichtbeelden.

Hoewel de opkomst niet groot was van de talrijke leden onzer Vereeniging hier ter stede, zoo genoten de aanwezigen des te meer van de zéér interessante en duidelijke voordracht, waarbij tal van ethnographische voorwerpen dezen nog verduidelijkten. Onder de pauze werd gelegenheid gegeven om deze van nabij te bezichtigen en wel mag men zeggen, dat spreker de belangstelling van allen ten zeerste had levendig gehouden, want zelfs na afloop kon men niet van hem scheiden, doordat velen hem nog tal van vragen deden. En geen wonder, der heer Kooiman werd door zijn langdurig verblijf en de tact, die hij had met de benedenlandsche Indianen om te gaan, zelfs in den stam der Caraïben opgenomen.

Een woord van hulde voor deze voordracht is

hier dan ook zeker op zijn plaats en kan ik de andere Afdeelingen ten zeerste aanbevelen den heer Kooiman uit te noodigen voor hen dezelfde lezing te houden.
De Voorzitter: PRAKKEN.

Van Moederland en Koloniën:

Vergadering op Dinsdag 25 November 1913, 's avonds kwart vóór acht, in het Zuid-Hollandsch Koffiehuis, den Haag.

Agenda:

Mededeelingen.
Benoeming van een commissie tot het nazien van de rekening over 1913.
Voordracht van den heer H. Borel, over: De Chineesche vereenigingen in Nederl.-Indië, ook in haar verhouding tot China, en in verband met de wet op het onderdaanschap.

Namens het Bestuur:
G. NYPELS, *Secr.*, Van Bleiswijkstr. 113.

Nieuwe leden kunnen zich vóór den aanvang der vergadering aanmelden. De contributie gaat in op 1 Januari 1914.

Van het INFORMATIE-BUREAU:

Ter beschikking van den Gouverneur van Suriname kan worden gesteld **een geneeskundige** met eenige ervaring op psychiatrisch en neurologisch gebied, om te worden belast met de vervulling van het ambt van geneesheer-directeur der inrichting ter verpleging van krankzinnigen „Wolfenbuttel", te Paramaribo en met andere hem door den Gouverneur op te dragen werkzaamheden.

Uitzending uit Nederland daarvoor geschiedt uiterlijk voor den duur van vijf jaren, onder de volgende voorwaarden: A. toekenning eener gratificatie van *f* 1000 voor uitrusting, en een den dag van vertrek naar de kolonie ingaande toelage naar reden van *f* 5000 's jaars, alsmede overtocht van Amsterdam naar Paramaribo ten laste der koloniale kas, als passagier eerste klasse per stoomschip van de maatschappij Koninklijke West-Indische Maildienst, overeenkomstig de bestaande bepalingen, vergezeld van of gevolgd door het wettig gezin; B. toezegging van: *a.* kostelooze woning in de directeurswoning van het gesticht „Wolfenbuttel"; *b.* uitzicht op verhooging der toelage bij gebleken geschiktheid na twee jaren dienst in dezen werkkring met *f* 1000 's jaars; *c.* overtocht uit de kolonie naar Nederland op vorenbedoelde wijze overeenkomstig de alsdan bestaande bepalingen, bij terugkeer herwaarts met vergunning van den Gouverneur; *d.* behoud der toelage, na eervolle ontheffing door den Gouverneur van voormelde werkzaamheden wegens eindiging van het dienstverband tot en met de maand na die van ingang der ontheffing; *e.* wachtgeld ten bedrage van de helft van zijne toelage tot aan eene eventueele herplaatsing in eene andere betrekking, doch uiterlijk voor den duur van één jaar, in geval van eervolle ontheffing van vorenbedoelde functies vóór den afloop van het dienstverband, wegens ziels- of lichaamsgebreken niet door eigen toedoen ontstaan; en *f.* dat tegen uitoefening van particuliere consultatieve praktijk op psychiatrisch en neurologisch gebied geen bezwaar bestaat.

Sollicitanten behooren zich per gezegeld verzoekschrift vóór 1 December e.k. te wenden tot den Minister van Koloniën.

(Ned. Staatscourant van 2 en 3 November 1913, No. 257).

Ter benoeming tot **adspirant-ingenieur bij den post-, telegraaf- en telephoondienst** in Nederlandsch-Indië kunnen ingenieurs, niet ouder dan 27 jaar, derwaarts worden uitgezonden. Ervaring op het gebied van zwakstroomtechniek strekt tot aanbeveling.

In aanmerking komen in de onderstaande volgorde: 1e. aan de Techniche Hoogeschool te Delft gediplomeerde electro-technische ingenieurs; 2e. aan de Technische Hoogeschool te Delft gediplomeerde civiel- of werktuigkundige ingenieurs, in het bezit van eene aanteekening volgens art. 15 van het Koninklijk besluit van 4 Juli 1905 (Staatsblad no. 227), of, zoo deze er niet zijn, zij die in het bezit zijn van een diploma voor electro-technisch ingenieur, behaald aan eene buitenlandsche Hoogeschool of Universiteit; 3e. aan de Technische Hoogeschool te Delft gediplomeerde civiel- of werktuigkundige ingenieurs; 4e. officieren, die hunne opleiding hebben genoten aan de Koninklijke Militaire Academie te Breda of aan het Koninklijk Instituut voor de marine te Willemsoord, mits in het bezit van een diploma voor electro-technisch ingenieur, behaald aan eene buitenlandsche technische school of Universiteit.

Zij, die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich vóór 10 November 1913, bij gezegeld adres, te wenden tot het Departement van Koloniën, onder overlegging van: *a.* hun diploma; *b.* een bewijs van goed maatschappelijk gedrag, afgegeven na dagteekening dezer bekendmaking door den burgemeester hunner woonplaats; *c.* hunne geboorte-akte; *d.* een door den betrokken burgemeester afgegeven certificaat van voldoening aan de Militiewet.

In het adres moet worden vermeld, of de candidaat gehuwd is en c.q. het aantal zijner kinderen.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken, dat de uit te zenden persoon geschikt is voor den Indischen dienst.

Aan de uitzending is verbonden: *a.* overtocht voor Gouvernementsrekening als passagier der 1ste klasse, c.q. ook voor het wettig gezin; *b.* eene tegemoetkoming in de kosten voor uitrusting, ten bedrage van *f* 1500; *c.* eene voorloopige bezoldiging van *f* 150 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië, tot dien, waarop de activiteitsbezoldiging ingaat.

De bezoldiging van een adspirant-ingenieur bij den post-, telegraaf- en telephoondienst in Nederlandsch-Indië bedraagt *f* 300 's maands, terwijl bij goede plichtsbetrachting nà twee jaren diensttijd bevordering volgt tot ingenieur, aan welke betrekking is verbonden eene bezoldiging van *f* 400 's maands, met zes driejaarlijksche verhoogingen, elk van *f* 100 's maands, tot een maximum van *f* 1000 's maands.

Ten opzichte van de bepalingen omtrent verlof, pensioen, weduwenpensioen, enz. staan deze ingenieurs gelijk met de overige burgerlijke landsdienaren in Nederlandsch-Indië.

De activiteitsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten der maand volgende op die, waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

Ten behoeve van den Sumatra-Staatsspoorweg is de uitzending noodig van een **opzichter—werkplaats** met practische ervaring en volkomen op de hoogte van de moderne draaitechniek.

Aan de betrekking is verbonden eene bezoldiging van *f* 100 's maands, met 5 driejaarlijksche verhoogingen van *f* 25 's maands, dus tot een maximum van *f* 225 's maands. Voor elke drie jaren practijk zal al dadelijk eene verhooging worden toegekend, terwijl bij gebleken geschiktheid in Indië bevordering openstaat tot werkmeester, op eene bezoldiging van *f* 250 's maands, met 5 driejaarlijksche verhoogingen van *f* 25 's maands. Wijders worden toegekend overwerkgelden wegens buiten de vastgestelde werkuren verrichten arbeid en buitengewone belooningen en premiën, voor buitengewonen ijver, voor betoonde onverschrokkenheid in gevaar of bij ongevallen, voor goede dienstbetrachting en voor alle andere aan den lande bewezen diensten, die geacht kunnen worden geleid te hebben tot besparing van uitgaven of vermeerdering van inkomsten.

De titularis is burgerlijk ambtenaar, zoodat op hem van toepassing zijn alle bestaande of nader vast te stellen bepalingen omtrent de burgerlijke pensioenen en verloven en hij deelgerechtigde is in het weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. Twintig jaren Indischen dienst geven aanspraak op pensioen. Het pensioen bedraagt per drie jaar driemaal de hoogste maandelijksche bezoldiging, genoten gedurende 21 maanden. Het weduwenpensioen bedraagt per maand 16 pct. van de hoogste gedurende 2 jaren genoten maandelijksche bezoldiging, dan wel van het gemiddelde van 2 jaren. Daarbij komt eenige onderstand voor de kinderen.

Aan de uitzending naar Indië is verbonden: *a.* eene voorloopige bezoldiging van *f* 100 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië en voortdurende tot den dag waarop, volgens de bestaande bepalingen, de activiteitsbezoldiging daar te lande ingaat; *b.* overtocht voor gouvernementsrekening, c.q. ook voor het wettig gezin, als passagier der tweede klasse, indien de aanvangsbezoldiging *f* 150 's maands of meer bedraagt; der 3de klasse indien die bezoldiging *f* 100 of *f* 125 's maands bedraagt; *c.* eene vergoeding voor uitrustingskosten van *f* 750, en *d.* de verplichting om — wanneer men binnen 5 jaren na aankomst in Indië den dienst verlaat om andere redenen dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering) of, wanneer men niet binnen den aan te wijzen termijn naar Indië vertrekt, dan wel de reis derwaarts moedwillig afbreekt — de vergoeding voor uitrustingskosten en overtochtskosten terug te betalen. Daarvoor wordt eene schriftelijke verbintenis gevorderd. Van physieke geschiktheid voor den Indischen dienst moet blijken uit een geneeskundig onderzoek vanwege het Departement van Koloniën. De activiteitsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten der maand volgende op die, waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal zijn aanvaard.

Sollicitanten mogen niet ouder zijn dan 35 jaar, en moeten zich vóór 20 November 1913 aanmelden, bij een op zegel geschreven request, aan het Departement van Koloniën, onder overlegging van: 1e. getuigschriften van de fabrieken en werkplaatsen, waar zij gewerkt hebben; 2e. een bewijs van goed maatschappelijk gedrag, afgegeven door den burgemeester hunner woonplaats, na dagteekening dezer; 3e. een bewijs van voldoening aan de Militiewet, afgegeven door den burgemeester der betrokken gemeente, en 4e. hunne geboorte-akte.

De requesten moeten inhouden, of de sollicitant al dan niet is gehuwd en casu quo het aantal en den leeftijd zijner kinderen.

(Ned. Staatscourant van 6 November no. 260).

Vereeniging OOST en WEST

Afdeeling 's-GRAVENHAGE.

Aan het **Bureau LAAN VAN MEERDERVOORT 187**, zijn van **10—12** en van **2—4** uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den **Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden**, den heer J. A. SOETENS, **Frederik Hendriklaan 155.**

- Vier dames voor pianolessen.
- Twee dames voor vioollessen.
- Een heer voor muzieklessen.
- Eene dame voor zanglessen.
- Twee dames voor lessen in de Fransche-, Duitsche- en Engelsche taal.
- Twee dames voor lessen in de Fransche taal.
- Een dame voor lessen in de Engelsche taal.
- Een Dame om als hoofd eener huishouding op te treden.
- Een dame voor opleiding admissie examen H. B. S. en Gym.
- Eene dame voor lessen aan spraakgebrekkigen.
- Een Dame voor Fransche en Italiaansche conversatie-lessen.
- Eene dame voor kantoorwerkzaamheden in Indië.
- Eene dame voor kantoorwerkzaamheden.
- Twee dames voor lessen in teekenen en schilderen.
- Een dame voor schrijf- kopiëer- en vertaalwerk.
- Zes dames als kinderjuffrouw naar Indië.
- Een dame voor lessen in machineschrijven, stenographie en moderne talen.
- Twee dames voor het waarnemen der huishouding.
- Eene dame als modiste, tevens verkoopster naar Indië.
- Eene dame voor ademgymnastiek en hygiënisch spreken.
- Een heer voor lessen in de Maleische en Javaansche taal en Indisch Staatsrecht.
- Een practisch ervaren Boekhouder voor Indië.

☞ Indische dienstboden kunnen zich aangeven in **LAAN v. MEERDERVOORT 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; Voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

Leden van O. en W., geen direct belangh. worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleenen.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, Obrechtstraat 363, 's-Gravenhage,	Javaansch.
D. A. P. KOK, Marialaan 162a, Lochem,	Maleisch } gediplomeerd.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden,	Javaansch. Maleisch. Madoereesch.
H. TH. KAL, Laan v. Meerdervoort 239, 's-Gravenhage,	Javaansch. Madoereesch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, **Heulstraat 17, Den Haag**, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Jaarverslag der Vereen. 1911, geldelijke verantwoording van het Hoofdbestuur over het jaar 1911, enz.**

en

Opgave van de Eereleden, de samenstelling der verschillende besturen en commissies

Prijs: 1 exemplaar f 0.20 en f 0.03 frankeerkosten.

b. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn,**
door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10, 50 ex. f 2.80;

voor Departementen en Leden der *Maatschappij tot Nut van het Algemeen* **f 2.20** per **50 ex.** plus 25 cent voor frankeerkosten.

c. Onze Oost II: **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,**
door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent, 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der *Maatschappij tot Nut van het Algemeen* **f 1.55** per **50 ex.**, plus 25 cent voor frankeerkosten.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, **Heulstraat 17**, de Firma MARTINUS NIJHOFF, **Lange Voorhout 9, Den Haag**, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. **Onze West:**

I. De Kolonie Suriname, door REMAN IRÜS;

II. De Kolonie Curaçao, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás" te Curaçao.
Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.**
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke ambtenaar in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten voor den Nederlandschen arts in Nederl.-Indië.**
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

INSCHRIJVINGSBILJET.

Ondergeteekende wenscht in te schrijven
voor het hulp- of ondersteuningsfonds der Vereen. „Oost en West": f ....

NAAM: .... WOONPLAATS: ....

Inzenden aan het Hoofdbureau van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag.